

آمزش، ره آورد ماه رمضان

<"xml encoding="UTF-8?">

شهر التمحیص (ماه پاک شدن)

امام زین العابدین (علیه السلام) در دعای استقبال و ورود به ماه رمضان در صحیفه سجادیه این ماه را شهر التمحیص نامیده اند. راغب اصفهانی می نویسد: محص به معنای تخلیص و رهایی شئی از عیب است. تمحیص به معنای تزکیه و تطهیر است. ماه رمضان ماه تصفیه بر نفس و پاک کردن و برطرف نمودن عیوب و دور کردن خود از گناهان است. ماه صاف کردن قلب و دل از پلیدی هاست. ماه شستن عداوتها و کینه ها و عقده ها و حسد ها و سایر رذایل اخلاقی است. ماه تخلیص خویشتن از شر گناهان و نجات یافتن و حرکت در مسیر فلاح و رستگاری و سعادت است. ماه پاکسازی قلب و روح و ماه خود سازی است. باز امام سجاد (علیه السلام) در دعای وداع با ماه رمضان می فرمایند: درود بر تو ای همسایه ای که دلها (بر اثر عبادت و بندگی) در آن نرم و فروتن گردید و گناهان (بر اثر آمزش و عفو خدای متعال) در آن کم شد. درود بر تو! چه بسیار گناهان را محو کردی و چه بسیار عیبا و زشتی ها را پوشاندی

شهرالمغفره (ماه بخشایش)

پیامبر گرامی در فضیلت ماه رمضان فرموده اند: «شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ شَهْرُ الْمَغْفِرَةِ» ماه رمضان، ماه خدا و ماه مغفرت است.(1)
عبدالرحمان بن بشیر از قول امام علی بن الحسین زین العابدین (علیه السلام) نقل می کند که آن حضرت در ارتباط با ماه رمضان فرمودند: هذا شهر المغفره ماه رمضان ماه مغفرت است. (2)
غفران و مغفرت این است که انسان از عذاب و عقاب مصونیت پیدا کند، خدای متعال از تقصیرات او درگذرد،

گناه او را بیامرزد و استغفار، تقاضای این وضعیت است از پروردگار با گفتار و کردار.

امام صادق (علیه السلام) از قول پدران خویش از قول حضرت علی (علیه السلام) نقل می کند که ایشان فرمودند: در ماه رمضان زیاد استغفار و دعا کنید که دعا، بلا را از شما دفع می کند و استغفار، گناهانتان را محو می کند. (3)

پیامبر گرامی اسلام فرموده اند خدای متعال در سراسر ماه رمضان می گوید: آیا استغفار کننده ای هست تا گناه او آمرزیده شود و به مغفرت برسد؟ همچنین در جای دیگر فرموده اند: فرشتگان الهی روز و شب برای روزه داران در ماه رمضان طلب آمرزش می کنند. (4)

امام صادق (علیه السلام) از قول پدران خویش از پیامبر گرامی نقل می کند که فرمودند: کسی که ماه رمضان روزه بگیرد، شهوت خود را حفظ کند، زبان خود را نگهدارد و از اذیت کردن مردم خودداری کند، خداوند همه گناهان او را می بخشد. (5)

رسول خدا در خطبه شعبانیه می فرمایند: بدبخت کسی است که از غفران الهی در این ماه بزرگ محروم بماند. در روایت دیگری پیامبر گرامی فرموده اند: کسی که در ماه رمضان آمرزیده نشود در کدام ماه آمرزیده می شود؟ (6)

هشام بن حکم می گوید: امام صادق فرمودند: کسی که در ماه رمضان آمرزیده نشود تا ماه رمضان آینده آمرزیده نمی شود مگر در عرفات در مراسم حج حاضر شود. (7)

شهر العتق (ماه رهایی از آتش)

رسول خدا در اهمیت ماه رمضان فرمودند: «شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ شَهْرُ الْعِتْقِ مِنَ النَّارِ» ماه رمضان ماه خدا و ماه آزادی از آتش است (8) امام زین العابدین (علیه السلام) نیز در دعایی که در ماه رمضان هر روز می خواندند این ماه را شهر العتق من النار نامیده اند. (9)

پیامبر گرامی در ارتباط با فلسفه نامگذاری ماه رمضان به ماه آزادی از آتش می فرمایند: ماه رمضان را شهر العتق نامیده اند چون در هر شب و روز این ماه ششصد بنده از آتش آزاد می شود و در آخر آن هم مثل آنچه در گذشته آزاد شده آزاد می شود. (10)

و در کلام دیگر می فرمایند: کسی که در ماه رمضان روزه بگیرد و شهوت و زبان خویش را حفظ کند و از اذیت و آزار دیگران خودداری کند خداوند متعال او را از آتش جهنم نجات می دهد و آزاد می کند. (11)

امام محمد باقر (علیه السلام) نیز می فرمایند هنگامی که حضرت موسی بن عمران (علیه السلام) با خدای متعال سخن گفت پرسید: خدایا پاداش کسی که در روشنایی روز به خاطر رضایت تو روزه بگیرد چیست؟ خدای متعال به او وحی کرد: ای موسی بهشت من و امان از ترس روز قیامت و آزادی از آتش جهنم، پاداش اوست. (12)

شهر الانابه (ماه بازگشت به سوی خدا)

پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد بن عبدالله ص در توصیف ماه رمضان می فرماید: «وَهُوَ شَهْرُ الْإِنَابَةِ» ماه رمضان ماه انابه است. (13)

امام علی بن الحسین زین العابدین (علیه السلام) نیز چنین فرموده اند: «هَذَا شَهْرُ الْإِنَابَةِ» این ماه، ماه انابه است. (14)

راغب اصفهانی در مفردات خود در توضیح این کلمه می نویسد: «النُّوبُ رَجُوعُ الشَّيْءِ مَرَّةً بَعْدَ أُخْرَى وَ الْإِنَابَةُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الرَّجُوعُ إِلَيْهِ بِالتَّوْبَةِ وَ اخْلَاصُ الْعَمَلِ.» توبه بازگشتن به سوی چیزی است مرتبه ای بعد از مرتبه دیگر و انابه به سوی خداوند بازگشتن به سوی اوست با توبه و اخلاص عمل.

امام خمینی (ره) در ارتباط با تفاوت توبه و انابه در چهل حدیث این گونه نوشته اند: حقیقت توبه رجوع از احکام و تبعات طبیعت است به سوی احکام روحانیت و فطرت. چنانکه حقیقت انابه رجوع از فطرت و روحانیت است به سوی خداوند و سفر کردن و مهاجرت نمودن از بیت نفس است به سوی سر منزل مقصود. پس منزل توبه مقدم بر منزل انابه است.

امام سجاد (علیه السلام) در دعای هر روز ماه رمضان از خدای متعال چنین می خواسته اند: «اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهَا لِإِنَابَةٍ» بار خدایا در این ماه انابه را نصیب و روزی من بگردان.

شهر الطهور (ماه طهارت و پاکیزگی)

امام چهارم حضرت علی بن الحسین (علیه السلام) در صحیفه سجادیه در دعای خویش هنگام رسیدن ماه رمضان، این ماه را شهر الطهور نامیده اند، راغب اصفهانی در توضیح این کلمه در مفردات می نویسد: طهارت دو قسم است طهارت جسم و طهارت روح و کلمه طهور بر وزن فعول در لغت یا مصدر است همچون وضوء و وقود و یا اسم است: اما غیر مصدر همچون فطور که اسم است برای آنچه با آن افطار می شود و یا صفت است همچون رسول و طهور آنگونه که اصحاب شافعی گفته اند از نظر لفظ به معنای مطهر نیست زیرا فعول از افعل و فعل بنا نمی شود فقط از فعل بنا می شود ولی طاهر دو قسم است یکی آنکه طهارت از خودش تجاوز نمی کند. مثل طهارت لباس که طاهر غیر مطهر است و دیگری طهارتی است که طهارت از خودش تعدی می کند و خدای متعال به همین اساس آب را طهور نامیده است که پاک و پاک کننده است.

ماه رمضان ماه پاک شدن و ماه پاکیزگی است. به تعبیری هم خود ماه پاک است و هم طهارت از آن به انسانها سرایت می کند و آنها را پاک می کند. در این ماه فصل نوینی از طهارت به روی انسان گشوده می شود.

امیرالمومنین علی بن ابی طالب (علیه السلام) می فرماید: هنگامی که هلال ماه رمضان را دیدی بگو: اللهم انی اسئلك خیر هذا الشهر و طهوره. بار خدایا خیر و خوبی این ماه و پاکی آن را از تو درخواست می کنم. (15)

امام سجاد در صحیفه، در دعای وداع با این ماه می فرماید: درود بر تو برای آنکه با برکات و نیکیها بر ما وارد شدی و پلیدی گناهان را از ما شستی.

شهر البرکه (ماه برکت)

پیامبر گرامی (ص) در توصیف ماه رمضان چنین فرموده اند: شهر رمضان شهر الله عز و جل و هو شهر البرکه ماه رمضان خدا و ماه برکت است. (16) صاحب مفردات می گوید: برکت، ثبوت خیر و خوبی الهی در شئی است و مبارک آن چیزی است که در او خیر است. ماه رمضان منشاء و مبداء و مرکز و محور خیر و برکت است و در روایات متعددی ماه مبارک نامیده شده است. سلمان فارسی (رحمه الله علیه) می گوید: پیامبر گرامی (ص) در آخرین روز ماه شعبان فرمودند: ای مردم! ماه رمضان، ماه مبارک شما را فرا گرفت. (17) در جای دیگر فرموده اند: این ماه رمضان ماه مبارکی است، روزه در آن را خداوند واجب گردانید، درهای بهشت در این ماه باز و دستهای شیاطین بسته است. (18) امام صادق (علیه السلام) می فرماید: هنگامی که ماه رمضان می رسید پیامبر گرامی (ص) می فرمودند: بار خدایا در ماه رمضان برای ما برکت بده و ما را به روزه و نماز آن یاری نما و کارهای ما را در این ماه قبول فرما. حارث نضری می گوید: امام صادق (علیه السلام) در آخر ماه شعبان فرمودند: ماه مبارکی که قرآن در آن نازل شده فرا رسید. (19) ابی محمد هارون بن موسی تلعهکبری نقل می کند امام صادق (علیه السلام) فرمودند: با فرا رسیدن ماه رمضان بگو بار خدایا ماه مبارک رمضان ماه نزول قرآن فرا رسید از تو می خواهم که مرا در این ماه بیامرزی و به من رحم کنی و من را از آتش جهنم نجات بدهی. (20) خداوند ما را از بهره مندان این ماه پر خیر و فضیلت قرار دهد. آمین

پی نوشت ها :

1- بحار ج 96، ص 340

2- کافی ج 4، ص 77

3- بحار ج 96، ص 378 - امالی شیخ صدوق ص 37

4- بحار ج 96، صص 365 و 348

5و6- همان، صص 355، 356

7و8- همان صص، 375 و 340

9- وسائل ج 7 ص 237

10و11و12- بحار ج 96، ص 381 و 356 و 364

13- همان، ص 340

14- من لا يحضره الفقيه ج 2 ص 105

15- کافی ج 4، ص 76

16 و 17 و 18- بحار ج 96 ص 340، 342، 366

19- بحار ج 96 ص 383

20- بحار ج 97، ص 326